

TERI PRACET

VREMEPLOVAC *iz* KAMENOG DOBA

Prevela
Nevena Andrić

■ Laguna ■

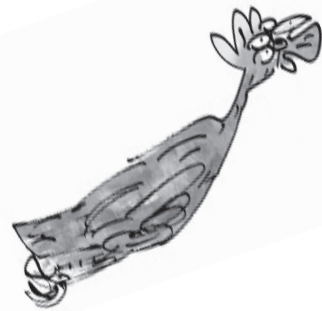
Naslov originala
Terry Pratchett
The Time-travelling Caveman

Copyright © Terry and Lyn Pratchett, 2014, 2016, 2020

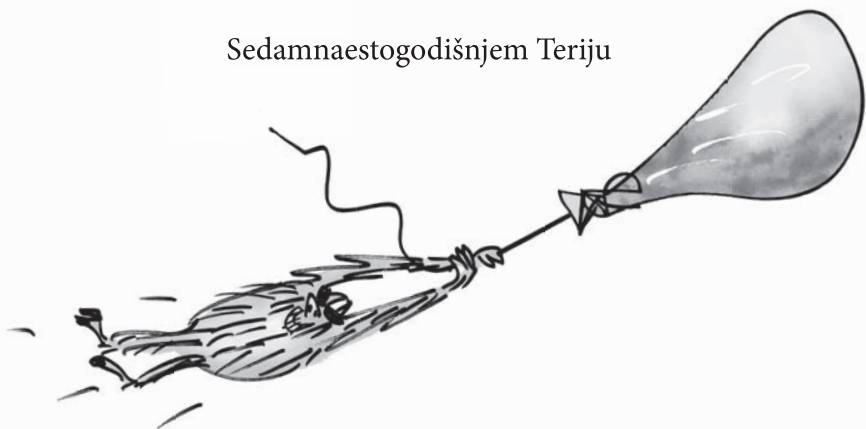
First published as THE TIME-TRAVELLING CAVEMAN by
Doubleday, a part of the Penguin Random House group
of companies.

Artwork © Mark Beech 2020 Published by arrangement with
Random House Children's Publishers UK,
a division of The Random House Group Limited.

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Sedamnaestogodišnjem Teriju

SADRŽAJ

Uvod.	9
Profesor Puževski putuje na Mars	13
Tropnecija osvaja Veliku Britaniju	33
Čarobni frulaš iz Blekberija	41
Ub i žabac.	49
Model Jedan	67
Stvarno velika vremenska bitka.	93
Vremeplovac iz kamenog doba	105
Limunada na Mesecu	135
Rupa u vremenu	153

Čarobnjak iz <i>Blekberi junajteda</i>	171
Bedvir i Arturovo brdo	195
Gospodin Sirohvataljka i njegova barka	207
Doginsova neopisivo velika pustolovina.	219
Džono, konj koji govori	255
Divlji vitez	269
Vergovi osvajaju Zemlju.	281
Bason i hugonauti	293
Grebač kreveta	315

UVOD

Imaš mašte, zar ne? Čitaš mnogo knjiga – ponekad u cugu – i uživaš u njima od početka do kraja, a kad završiš, opet ih čitaš iz početka zato što su tako dobre? A dok čitaš, i *sam* želiš da pišeš priče?

E pa, upravo *tako* je Teri Pračet postao svetski poznat pisac. Kao dečak bi se odvezao biciklom do obližnje biblioteke i uzeo koliko god knjiga je mogao da ponese, a onda bi otišao kući i sve ih pročitao.

Nije bio mnogo stariji od tebe kad je napisao priče sadržane u ovoj knjizi; tada je radio kao novinar-pripravnik u mesnim novinama, koje su se zvale *Baks fri pres* i *Vestern dejli pres*, dalekih šezdesetih i sedamdesetih godinama dvadesetog veka.

Zamisli Terija. Mladića na motociklu, sa sveskom i hemijskom u džepu (u ta prastara vremena nije bilo pametnih telefona ili tableta); pošao je da intervjui-

še čoveka koji pravi raketu u šupi ili baštovanku kojoj je nikao krompir nalik na kraljicu.

Kasnije je Teri pisao knjige i one su postale čuveni bestseleri – čitaju ih i vole milioni

ljudi širom sveta. Često ga opisuju kao pisca fantastike – ali Teri je smatrao da većina priča, na ovaj ili onaj način, i jeste fantastika. Kako je sam rekao: „Fantastika se poigrava univerzumom... ona sadrži čitav ljudski život: moral, poredak i ponekad ogromna, zubata zelena čudovišta.“

Ove priče – izbor onih najboljih koje je Teri napisao za *Baks fri pres* i *Vestern dejli pres*, a kasnije ih iskopao iz ormara i malo sredio – ne sadrže zubata zelena čudovišta, ali se u njima *stvarno* pojavljuje čovek koji pravi raketu u šupi, baš kao i razni kraljevi i gradonačelnici, jedan čupavi neandertalac, jedan neustrašivi skakavac, čarobni frulaš, pokoja mrva putovanja kroz vreme i mnoštvo uzbudljivih pustolovina – pod morem i u svemiru.

Sve dobre priče su bezvremene. I sad su zabavne baš kao i onda kad su bile napisane.

Napisao ih je čovek čudesne mašte i namenio ih svima onima koji takođe imaju mašte.

PROFESOR PUŽEVSKI PUTUJE NA MARS

Profesor Puževski je kod kuće napravio raketu, ali je stvarno bila prevelika da bi mu stala u radionicu. Zato je pola rakete uvek virilo kroz vrata (i kad god je padala kiša, pokvasilo bi se) dok se on bavio drugom polovinom. Još nije bio siguran da motori rade kako treba, pa je uglavnom čačkao nešto oko njih – legao bi na leđa,

tako da su mu noge štrčale sa obe strane rakete a ulje mu kapalo u rukave,* i radio.

„Šta vam je sad to?“, reče gospodin Braun, prvi komšija, koji se nagnu preko ograde i počesha se po glavi.

„Mrmlj, mrmlj, mrmlj.“ (Gospodin Puževski je još držao čekić u ustima.) „A, vi ste“, kaza. (Upravo je izvađio čekić.) On ispuza iz uljane barice i uze testeru. „Ovo je svemirski brod.“

* Nije bio svestan da je pritom ležao u barici ulja, tako da mu je i tur bio vrlo zamazan. Shvatio je to uskoro – kad je ušao u kuću i seo...

„Stvarno?“, zapita gospodin Braun. „Pošli ste na neko određeno mesto? Ni ja ove godine još nisam bio na odmoru.“

Strug,
strug

„Razmišljao sam...“

tup,
tup

„... da odem...“

krc,

krc

„... na Mars. Nikad nisam bio na Marsu.“ Načas je zavladała tišina, a prekinulo ju je samo parče slomljene

rakete koje je palo u kantu. Kada je profesor ušao u radionicu, gospodinu Braunu je zazvučalo kao da je neko nagazio na grabulju a onda se sapleo o baštensko crevo (i to je vrlo verovatno bilo istina, pošto je profesor Puževski unutra držao i baštenski alat).

Sve ovo je poprilično zagolicalo radoznalost gospodina Brauna.

Raketa je bila duga šest metara, s dva velika točka u sredini, a na vrhu je imala vrlo visok dimnjak ukrašen zlatnim prugama. U prozorima su visile zavese, a glavni ulaz su činila veličanstvena vrata s mesinganom alkom za kucanje. Kad je gospodin Puževski izvukao raketu iz šupe i pomoću dizalice je uspravio (te je sad bila spremna za poletanje), otvorio je prozorčić na zadnjoj strani i ubacio nekoliko cepanica. Uskoro je vatrice veselo plamtela, a veliki točkovi sa obeju strana rakete vrteli su se sve brže i brže. Puževski zatvori prozorčić i zavrnu sigurnosni ventil.

„Parna raketa, a?“, reče gospodin Braun.

„Hoćete sa mnom?“, upita profesor Puževski.

Gospodin Braun je izgledao kao da ga sve to veoma zanima. I kao da je u veoma velikom iskušenju. Ipak, na kraju reče: „Bolje ne, moram da pravim ručak, a i bude mi mnogo muka od vožnje, naročito u svemiru...“

„Ništa onda, poslaću vam razglednicu“, reče profesor Puževski i, žestoko duvajući i dahćući, otvori teška ulazna vrata rakete. Dok se peo u raketu, ona se, uz zvrjanje i brujanje točkova, veoma polako odiže od zemlje.

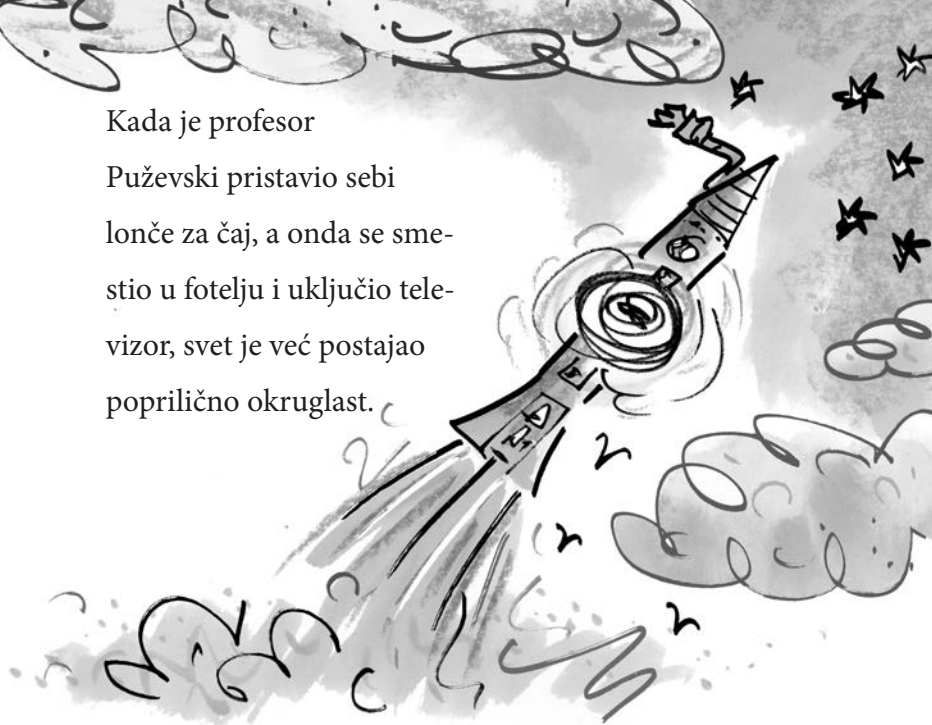
„A ŠTA ĆETE ZA DISANJE?“, viknu gospodin Braun. **„NEĆETE MOĆI DA DIŠETE U SVEMIRU, TAMO NEMA VAZDUHA!“**, zaurla kad je raketa već bila iznad jabukovog drveta.

„PISANJE? U REDU JE, PONEO SAM SVESKU I OLOVKU“, dolebde odgovor profesora Puževskog na vetru.

„NE, KAŽEM, ZA DISANJE...“, viknu gospodin Braun. Ipak, raketa se kretala sve brže i uskoro je više nije ni video ni čuo.

* * *

Kada je profesor
Puževski pristavio sebi
lonče za čaj, a onda se sme-
stio u fotelju i uključio tele-
vizor, svet je već postajao
poprilično okruglast.

Visoko iznad njega izlazile su zvezde, i majušni brod
je jurcao ka njima brzinom od oko deset i po kilometara
na sat. **K š š š š š ,**

b u m ,
k r r r r r ,

začulo se iz radija
pored fotelje profesora
Puževskog.

„Ovde opservatorija *Džodrel
Bank*“, reče neki glas. „Puževski, vi ste?“

„Ja sam“, reče profesor Puževski, trenutno
zauzet prišivanjem magneta na čarape, pošto mu
je bilo vrlo teško da sedi u fotelji: u svemiru ne postoji
Zemljina teža, znate, i tako ljudi – i predmeti – uglavnom
lebde naokolo mnogo više nego na Zemlji.*

„Gde se tačno nalazite?“

Kšššššš,

krc! reče radio.

„Trenutno lebdim na leđima,
malo ispod tavanice“, reče profesor Puževski. I zaista, već
je lebdeo pri vrhu svemirskog broda, a na putu do gore

* I sve postane neobično zanimljivo kad treba obaviti nuždu.

prošao je pored kuhinje, dnevne
sobe i svoje spavaće sobe.

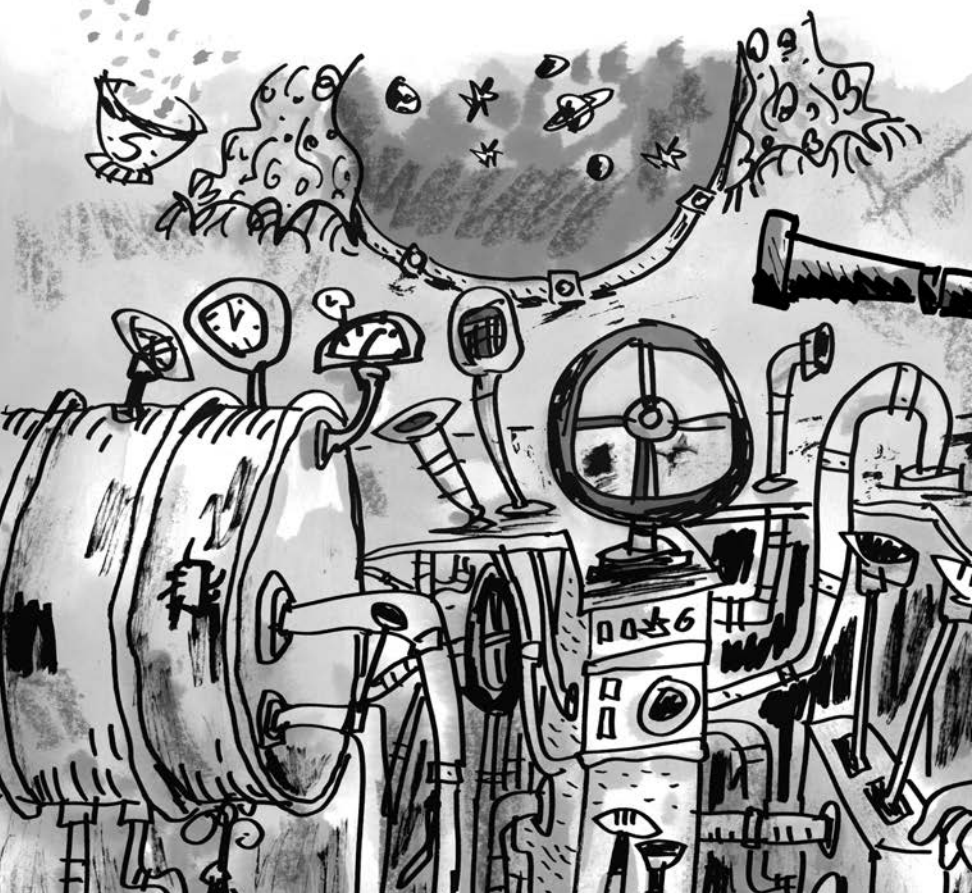
Krrrrrrr, krrrrrrrrrrr –

„Aha, sigurno zato što tamo gore nema Zemljine teže.
Mislio sam: gde se nalazite u svemiru, koliko ste blizu
Marsa?“ – **kšššš.**

Ipak, profesor Puževski se upravo odgurnuo od tava-
nice i opet je lebdeo naniže. Magneti na čarapama mu se
zalepiše za pod i profesor je konačno mogao da ostane
na tlu.

On sede za kontrolnu tablu, koja se – pošto je to bila parna raketa – sastojala od mnoštva slavina, cevi, ventila i rezervoara za vodu, i kroz teleskop se zagleda u Mars. Još je bio daleko, pa on pojača paru i ubrza do osam hiljada kilometara na čas, čisto da stigne što pre.

Iznad kontrolne table nalazio mu se spisak današnjih obaveza. Dok je gledao u njega, posuda za šećer lenjo prolebde i nestade ispod sudopere, a za njom ostade tanak trag šećera, koji mu je plutao pored glave.

Profesor Puževski pažljivo zaokrenu raketom i trag šećera odjedri kroz vazduh nazad u posudu.

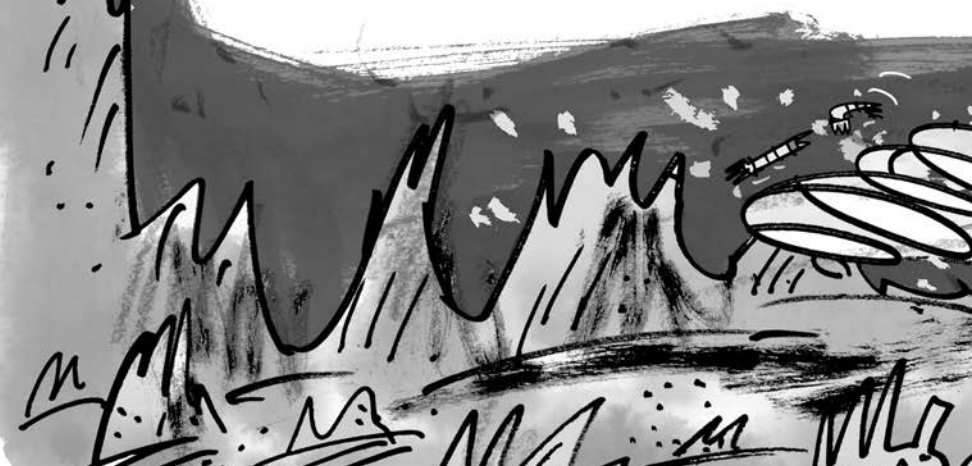

„Čudesno“, reče profesor Puževski.

Uskoro je Mars narastao veliki i točkovi rakete zazvrjaše u rikverc u pokušaju da uspore mašinu.

„Stvarno je trebalo da ugradim neki sistem za kočenje“, promumla profesor, uhvati se za kontrolnu tablu i zažmuri.

Po glasnom šištanju spolja profesor Puževski je znao da ulazi u Marsovu atmosferu. Sve je počelo da klizi i pada s polica, a pod se vrlo brzo pretvorio u tavanicu. Profesorov polupopijeni čaj odlebde nekud, i svi sigurnosni ventili na kontrolnoj tabli istovremeno se zavrteše, ispuštajući paru. Odjednom je raketa, na naročito

napravljenim točkovima, neverovatnom brzinom strugala i odskakivala po marsovskom pesku. Tako se to nastavljalo dok nije naletela na stenu i vrlo naglo stala.

„Da, ako je već nešto trebalo da ugradim“, reče jedan premoren glasić ispod gomile ćebadi, čaja, šećera, šoljica i tacni od najfinijeg porcelana, „onda su to kočnice.“

Profesor Puževski se iskobelja iz rakete, koja je za sobom ostavila vrlo dugačku brazdu u marsovskoj pustinji. Pesak boje rđe protezao se u svim pravcima dokle je oko dopiralo, samo se tu i tamo nalazio poneki neobičan kamen. Nebo je još bilo tamno i puno zvezda; jedna je bila plava, a veoma blizu

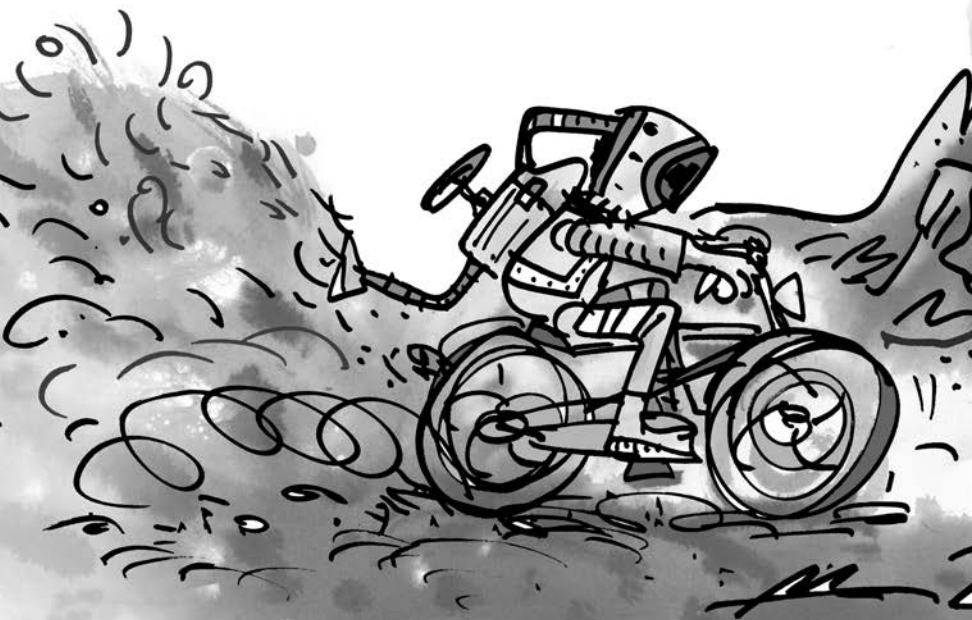

nje se nalazila još jedna, mala i srebrna. Profesor Puževski pomalo začuđeno shvati da vidi Zemlju i Mesec.

„Pazi, pazi“, reče profesor. Obukao je ogromno, starijsko ronilačko odelo (da bi mogao da diše na Marsu, razume se) i jedan časak nameštao cevčicu za disanje, a onda je krenuo. Na obzorju se videlo veliko područje zelenila i on je želeo da ga istraži.

Prevozno sredstvo profesora Puževskog bio je bicikl, i on se odveze prema zelenilu; za gumama je ostao malecni trag u pesku.

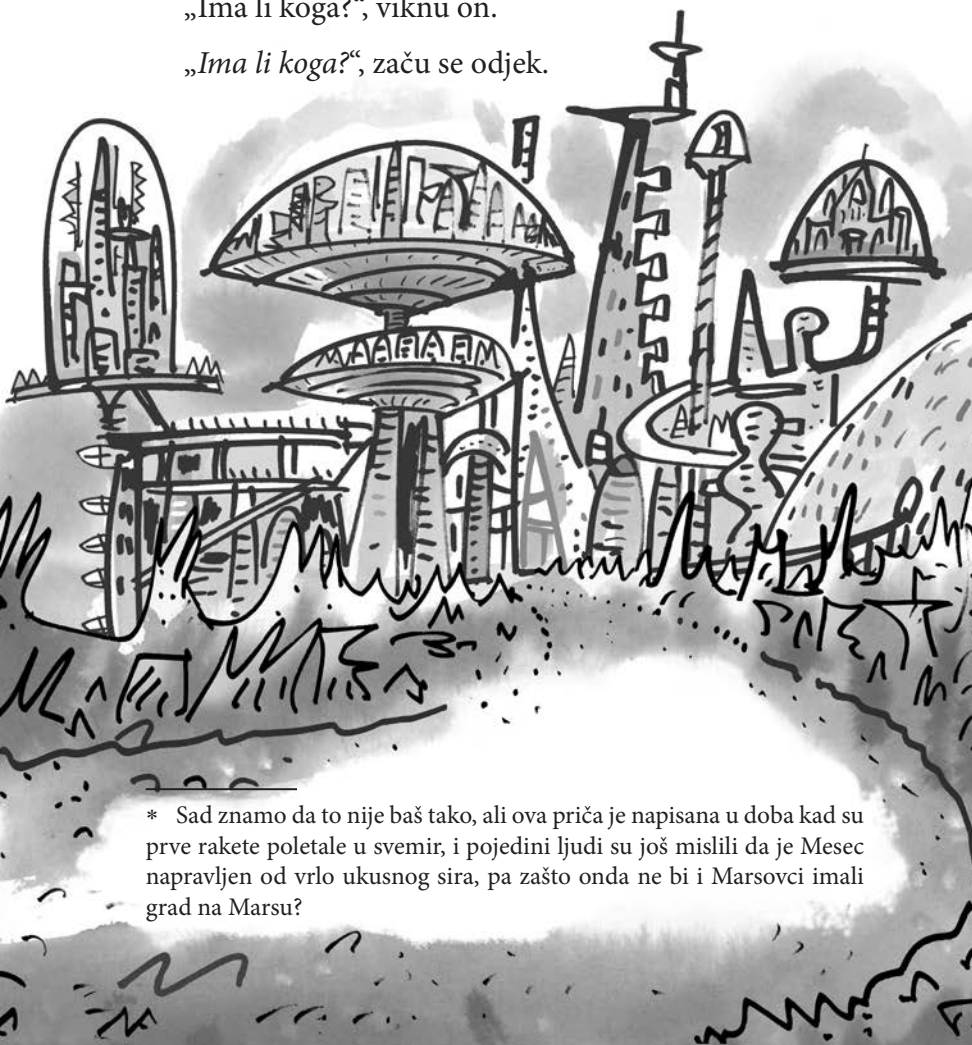
* * *

E sad, skoro svako ko u nekoj priči stigne na Mars – otkrije grad,* i vrlo uskoro je Puževski vozio bicikl glavnom ulicom. Sa obe strane uzdizale su se velike, zanimljive građevine.

„Ima li koga?“, viknu on.

„Ima li koga?“, začu se odjek.

* Sad znamo da to nije baš tako, ali ova priča je napisana u doba kad su prve rakete poletale u svemir, i pojedini ljudi su još mislili da je Mesec napravljen od vrlo ukusnog sira, pa zašto onda ne bi i Marsovci imali grad na Marsu?